

Handläggare
Anneli Rydström
Telefon: 0850822068

Till
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2020-10-22

Besöksförbud och läkarvård i vård- och omsorgsboenden i Hägersten-Älvsjö

Svar på skrivelse från (V) och (S)

Förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelse från Vänsterpartiet och Socialdemokraterna.

Sammanfattning

I en skrivelse från Maria Ljuslin m.fl. (V) och Eva Fagerhem m.fl. (S) ställs frågor om hur besöksförbudet tillämpas på vård- och omsorgsboende och vilka möjligheter de äldre har att träffa sina anhöriga och vänner. Frågor ställs också om läkarvården och den palliativa vården. Förvaltningen redovisar hur besöksförbudet och riktlinjerna för läkarvården och den palliativa vården tillämpas på särskilda boendeformer för äldre i egen regi i Hägersten-Älvsjö.

Besöksförbudet upphör från den 1 oktober, vilket är mycket efterlängtat av både boende och anhöriga och viktigt för deras välmående. Verksamheterna har tagit fram lokala rutiner för säkra möten hemma hos den boenden, utifrån myndigheternas forskrifter, råd och rekommendation.

Bakgrund

Den 18 mars fattade Stockholms stad beslut om besökstopp på särskild boendeform för äldre (SÄBO), utifrån skarp rekommendation från regeringen att inte besöka äldreboenden. Den 30 mars fattade regeringen beslut om nationellt besöksförbudet på äldreboende för att förhindra smittspridning av sjukdomen covid-19 och skydda de äldre. Besöksförbudets förlängdes först till den 31 augusti och sedan till den 30 september för översyn av myndigheterna. Den 15 september meddelades att regeringen beslutat om att upphäva besöksförbudet från den 1 oktober.

Ärendets beredning

Ärendet har brettis inom avdelningen för äldreomsorg i samarbete med medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS).

Ärendet behandlas i lokal samverkansgrupp den 6 oktober 2020 och i stadsdelsnämndens pensionärsråd den 14 oktober 2020.

Ärendet

I en skrivelse tar Maria Ljuslin m.fl. (V) och Eva Fagerhem m.fl. (S) upp att bli socialt isolerad och inte få träffa sina anhöriga och vänner är förödande för de mycket sköra och svårt sjuka äldre som bor på vård- och omsorgsboende. I många äldreboenden finns möjlighet att få besök utomhus och där undantag görs för besöksförbudet inomhus, t.ex. när den boende är i livets slutskede. Skribenterna önskar redovisning för hur besöksförbudet tillämpas på vård- och omsorgsboenden i Hägersten-Älvsjö och hur planeringen för besök ser ut inför hösten och vintern när det blir kallare och svårare för utomhusbesök.

Frågor ställs också kring den palliativa vården och hur samarbetet med sjukvården i stadsdelens äldreboenden är organiserad. Redovisning önskas hur riktlinjerna för den palliativa vården tillämpas.

Nedan redovisas förvaltningens svar.

Förvaltningens svar på frågorna i skrivelsen

Tillämpning av besöksförbudet

Redovisning för hur besöksförbudet tillämpas på särskilda boendeformer i egen regi i stadsdelsområdet Hägersten-Älvsjö.

- Hur har möjligheten till besök utomhus arrangerats?

Svar: En särskild besöksplats finns iordningställd för utomhusmöte med ett plexiglas mellan den boende och besökaren för att minimera smittspridning. Personal följer med den boende till och från uteplatsen.

- Finns det begränsningar när det gäller besök, antalet besökare, vilka som får komma på besök, antalet besök och tid för besök?

Svar: Ja, det finns begränsningar samt vissa mindre skillnader mellan äldreboendena. För alla verksamheter gäller att besöken utomhus sker under ordnade och säkra former med förbokade möten, samt är möjliga både på vardagar och helger. Anhöriga och vänner är välkomna. Vanligen är ett besök ca 30 minuter till en

timme med högst två till tre besökare per gång. Antalet besök kan vara begränsat från en gång i veckan till ingen begränsning.

Särskild besökstid kan finnas, t.ex. mellan kl. 13-15.

Verksamheterna är flexibla och överenskommelse kan ske med besökaren.

- Finns det möjlighet för släkt och vänner att ta med sig de boende på utflykter och besök hemma hos sig själva?

Svar: Verksamheterna är mycket försiktiga med det. Man förbjuder inte men avråder. Kan genomförs efter särskild prövning av verksamhetschef. Skyddsutrustning ska då användas och samma försiktighetsåtgärder vid hemkomst gäller som vid sjukhusbesök med provtagning/isolering i lägenhet och skyddsutrustning. Om boende haft covid-19 kan undantag göras.

- I vilken utsträckning har undantag från besöksförbudet inomhus gjorts och av vilka anledningar?

Svar: Undantag har gjorts utifrån den boendes tillstånd, såsom palliativ vård och svår psykisk påverkan. Undantag kan också göras i samband med utflyttning eller inflyttning.

- Hur ser planeringen för besök ut för hösten och vintern?

Svar: Verksamheterna har sett över möjligheterna för hur säkra möten utomhus kan fortsätta när hösten kommer och det blir kallare. Förslag på lösningar kan handla om att sätta upp paviljonger, utomhustält, växthus till inglasade altaner som kan inredas med möbler och infravärme, men också särskilda besöksrum inomhus.

Den 1 oktober upphör besöksförbudet, vilket innebär är den boende kan ta emot besök i sin lägenhet. Det är den boende som bestämmer om man och när man vill ha besök.

I och med beskedet om att besöksförbudet upphävs har verksamheterna haft fokus på att ta fram lokala rutiner, utifrån myndigheternas forskrifter, råd och rekommendationer för säkra besök inomhus. Boende och anhöriga informeras.

Liksom tidigare gäller att besökare ska stanna hemma om man är sjuk eller har symtom. Tid för besök ska bokas i förväg. Hålla avstånd, undvika trängsel det vill säga att inte vara för många besökare samtidigt. Vara noga med handhygien och där verksamheten gör det möjligt att tvätta och sprita händerna. Det finns även tillgång till visir och munskydd. Besökare ska vistas i

den boendes lägenhet eller anvisat besöksrum. Besöksrutinerna kan komma att ändras vid lokala utbrott.

Läkarvård och tillämpning av riktlinjerna för palliativ vård

- Hur är samarbetet med sjukvården i stadsdelens äldreboenden organiserad?

Svar: Det medicinska ledningsansvaret är tydligt reglerat i avtal och överenskommelser. Läkarverksamheten har avtal med regionen om läkarinsatser i SÄBO. Uppdraget regleras i förfrågningsunderlag enligt LOV för läkarinsatser i SÄBO samt i överenskommelsen ”Sammanhållen överenskommelse om vård och omsorg för äldre” mellan region Stockholm och kommunerna i Stockholms län”.

Ansvarsfördelningen mellan läkare och kommunens legitimerade hälso- och sjukvårdspersonal, dvs. sjuksköterska, fysioterapeut/sjukgymnast, arbetsterapeut och dietist tydliggörs i en lokal samverkansöverenskommelse mellan läkarverksamheten och respektive boende.

- I vilken utsträckning görs fysiska besök av läkare?

Svar: Läkarverksamheten ansvarar för läkarinsatserna dygnet runt, dvs. planerade och akuta besök samt hembesök. Läkaren besöker boendet minst en gång per vecka enligt ett gemensamt upprättat schema. Vid detta tillfälle ska läkaren tillsammans med sjuksköterskan ha genomgång av aktuella medicinska ärenden. Läkaren ska avsätta tid för samtal med anhöriga avseende medicinska frågor. Överlag har detta arbetssätt inte förändrats under pågående pandemi.

- I vilken utsträckning har covid-patienter i äldreboenden i stadsdelen förts till sjukhus?

Svar: Läkaren ansvarar för bedömning och beslut om att skicka in en patient till sjukhus. I och med pandemin har ASIH (Avancerad sjukvård i hemmet) fått ett utökat uppdrag och kan på läkarremiss ge stöd med bedömning, vård och behandling i SÄBO. Uppdraget regleras i ”Styrande regelverk för patientflöden mellan vårdgivare i region Stockholm kommunal hälso- och sjukvård under pågående smittspridning av Covid-19”

I stadsdelen har ett mindre antal patienter skickats in till sjukhus efter läkarbedömning.

- Förekommer det att palliativ vård ordinerar per telefon eller digitalt?

Svar: Ja, det förekommer. Patienter på SÄBO lider av kroniska sjukdomar och merparten är svårt sjuka och ofta i ett gradvis allt sämre tillstånd. I de allra flesta fallen har läkaren på SÄBO god kännedom om patienten och har ofta en personlig kontakt med anhöriga sedan innan. Att fatta beslut om övergång till vård i livets slut är då en naturlig del av en längre process.

- Vilken personal sköter kontakten med sjukvården när det blir aktuellt med palliativ vård?

Svar: Sjuksköterskan ansvarar för att kontakt tas med läkare när patientens hälsotillstånd kräver det, vilket framgår av stadsgemensamma riktlinjer, lokala rutiner och lokala samverkansöverenskommelser. Sjuksköterskans ansvarar för att rapportera till ansvarig läkare när patientens börjar visa symtom som tyder på att hen är i livets slutskede. Läkaren ansvarar för att bedöma och besluta om brytpunkt för palliativ vård i livets slutskede och för att brytpunktssamtal hålls med patient och närstående.

- Hur Informeras anhöriga till de boende när palliativ vård sätts in?

Svar: Läkaren ansvarar för att bedöma och besluta om brytpunkt för palliativ vård i livets slutskede samt för att brytpunktssamtal hålls med patient och närstående. Information till anhöriga om brytpunkt och brytpunktssamtal kan efter överenskommelse göras av sjuksköterska.

- Vilken palliativ vård kan ges i ett äldreboende?

Svar: Utifrån nationellt vårdprogram för palliativ vård i livets slutskede har MAS upprättat lokala regler för palliativ vård i livets slutskede för patienter i SÄBO. De lokala reglerna beskriver den palliativa vårdens process, stöd till närstående, vårdens inriktning och innehåll i syfte att ge god symtomlindring och stödja individen att leva med värdighet och med största möjliga välbefinnande till livets slut. Arbete i team med olika yrkesgrupper är utmärkande för palliativ vård. Teamet består av sjuksköterska, sjukgymnast/fysioterapeut, arbetsterapeut, omvårdnadspersonal och läkare.

Symtom som kan förekomma vid livets slutskede är, till exempel andfåddhet/rosslighet, illamående, smärtor, oro och ångest, sömnstörningar och trycksår. Symtomen kräver olika typer av

omvårdnadsinsatser. Verksamheten följer de lokala reglerna för palliativ vård i livets slutskede.

I den palliativa vården i livets slutskede ingår också symtomlindring med hjälp av läkemedel. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och Region Stockholms läkemedelskommitté har tagit fram en lista över läkemedel som rekommenderas för symtomlindring vid palliativ vård i livets slutskede. Läkaren ansvarar för ordination av dessa läkemedel vid palliativ vård.

- En vanlig åtgärd för äldre patienter som kan ha svårt att klara behandling i respirator är kombinationen syrgas, näringsdropp och antibiotika. Finns det möjlighet att få denna behandling i stadsdelens äldreboenden?

Svar: Ja. Läkaren ansvarar för och ordinerar patientens medicinska behandling. Verksamheten ansvarar för och utför hälso- och sjukvård enligt ordination upp till sjuksköterskenivå.

Syrgas förekommer när det är individuellt ordinerat och utprovat som en del i en planerad behandling. Under rådande läge vid covid-19 och har ASIH (Avancerad sjukvård i hemmet) fått ett utökat uppdrag och kan på läkarremiss ge stöd med bedömning, vård och behandling med syrgas i SÄBO.

- Hur ges möjlighet till anhöriga att ta ett sista farväl?

Svar: Stockholms stad har rutiner för undantag från besöksförbud vid covid-19, till exempel för besök till boende som befinner sig i livets slutskede. En förutsättning för undantag är att verksamheten kan tillhanda skyddsutrustning för besökare till covid-19 smittad boende i livets slutskede. En annan förutsättning är att besökaren inte har symtom på covid-19.

Synpunkter och förslag

Besöksförbudet har varit nödvändigt för att minimera risken för smittspridning på våra äldreboenden och skydda de äldre, som är sköra och särskilt sårbara för covid-19. Utomhusbesök har erbjudits där boende och anhöriga har kunna träffas under säkra förhållanden, vilket varit mycket uppskattat av de äldre och deras anhöriga. Personalen hjälper också de boende att komma i kontakt med sina anhöriga genom digitala möten.

Många gläds åt att besöksförbudet på äldreboende upphört från den 1 oktober. Den boende har nu möjlighet att träffa sina anhöriga och vänner i sin lägenhet, i sitt hem, vilket varit mycket efterlängtat.

Samtidigt innebär detta ett stort ansvar för oss alla, såväl för chefer, personal som besökare och de äldre. Verksamheterna har tagit fram lokala rutiner för säkra besök, som bygger på Socialstyrelsens föreskrifter och Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Det är viktigt att vi tillsammans hjälps åt och att alla tar ett personligt ansvar och följer myndigheternas förhållningsregler och boendets lokala rutiner för att skydda våra äldre från att bli smittade. Förvaltningen är försiktigt positiv och kommer att följa utvecklingen.

Den boendes vård och omsorg ska vara individuellt anpassad. Förvaltningens bedömning är verksamheterna har ett nära och bra samarbete med läkarverksamheten.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) genomför en fördjupad tillsyn om den individuella medicinska vården och behandlingen som läkaren ytterst ansvarar för. I tillsynen ingår Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende och Solberga vård- och omsorgsboende inom Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd. Resultaten från IVO: S granskning kommer att användas i verksamheternas utvecklingsarbete.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Gunilla Davidsson
stadsdelsdirektör

Marja Kammouna
avdelningschef

Bilaga

Besöksförbud och läkarvård i vård- och omsorgsboenden i Hägersten-Älvsjö, skrivelse från Maria Ljuslin m.fl. (V) och Eva Fagerhem m.fl. (S)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, stadsdelsdirektör	2020-10-05
Marja Kammouna, avdelningschef	2020-10-05